

Hoofdrolspelers hopen op rehabilitatie

Van onze verslaggever

Het zijn spannende dagen voor Rudi Bakker, André de Vries, Jan Paalman en Charl de Roy van Zuydewijn. Tegen wil en dank werden zij hoofdrolspelers van de vuurwerkramp in Enschede. Tien jaar na de verwoestende explosie van SE Fireworks gloort er hoop dat de werkelijke oorzaak toch nog boven water komt. Daarmee zou eerherstel mogelijk zijn voor voormalig directeur Bakker, de ten onrechte wegens brandstichting veroordeelde De Vries en de 'dissidente' rechercheurs Paalman en De Roy van Zuydewijn. Zij werden in 2005 door de politie Twente ontslagen omdat ze kritiek hadden op de werkwijze van het Tolteam, dat de vuurwerkramp onderzocht.

Voor Rudi Bakker, directeur van SE

Fireworks in Enschede, is het sinds 13 mei 2000 een missie om te weten te komen wat er werkelijk is gebeurd.

Dat er die zaterdag medewerkers op het bedrijfsterrein zouden zijn geweest, is niet nieuw. Wel dat een familielid van mededirecteur Willie Pater het hardnekkige stilzwijgen daarover heeft doorbroken. „Het gaat mij om de waarheidsvinding. Er moet onafhankelijk en degelijk onderzoek worden gedaan”, zegt de inmiddels 47-jarige Bakker. „Ik wil weten wie mij dit heeft aangedaan. Het bedrijf was op 13 mei gesloten. Men had er niets te zoeken.”

De rechercheurs Paalman en De Roy van Zuydewijn wezen de korpsleiding van de politie Twente al in mei 2002 op de niet sluitende alibi's van Pater, zijn vriendin Marion en drie medewerkers. Paalman: „Op die

alibi's is helemaal niet gerechercheerd. Pas in september 2000 is een project 'alibi werknemers' opgestart. De conclusie was dat het 'alibi in grote lijnen dicht' was.” De twee rechercheurs namen daar geen ge-

'Men had er niets te zoeken, het bedrijf was dicht'

noegen mee en drongen er in hun memo op aan om 'alle gasten van verjaardag 12 mei bij Willy Pater thuis opnieuw [te] horen'.

De korpsleiding deed niets met deze aanbeveling, net zo min als met de terechtwijzing door vicepresident Mannoury van het gerechtshof Arn-

hem. Tijdens de behandeling van het hoger beroep in de strafzaken tegen directieuren Bakker en Pater ontdekte Mannoury dat het Tolteam de alibi's slechts oppervlakkig had onderzocht. De dagelijks leider van het Tolteam zegde toe dat alsnog te doen, maar het bleef bij deze toezegging.

Het memo van de rechercheurs leidde er wel toe dat André de Vries (aanvankelijk tot vijftien jaar cel veroordeeld) in hoger beroep wegens gebrek aan bewijs werd vrijgesproken van brandstichting. Voormalig directeur Bakker en de ex-rechercheurs vermoeden dat er hogere belangen hebben meegespeeld bij de beslissing om in te zetten op De Vries als 'de brandstichter van Enschede'. Als er sprake is van een bedrijfsongeval, kan de gemeente Enschede mede aansprakelijk worden gesteld. Die gedoogde immers de opslag van eve-

nementenvuurwerk in zeecontainers, ook al waren de risico's daarvan bekend. De gemeente was met de eigenaar in onderhandeling over verkoop van het bedrijfsterrein vanwege de ontwikkeling van Vinex-locatie Groot-Roombeek. Controleurs van Enschede en het ministerie van defensie knepen een oogje dicht. Defensie adviseerde de gemeente over de vergunningen voor SE Fireworks.

Jan Paalman hoopt dat de getuigenverklaring 'een aanzet is tot het oplossen van de vuurwerkramp'. „Dat zou op zichzelf al een rehabilitatie zijn, want dan kan iedereen zien dat onze kritiek gefundeerd is. Het gaat ons er niet om dat mensen alsnog de bak in gaan. Daar zit niemand op te wachten. Maar voor de verwerking van de ramp is het heel belangrijk dat mensen weten wat er werkelijk is gebeurd. Dan kan het boek dicht.”

OM is nog niet klaar met vuurwerkramp

■ Meer informatie nodig na recente getuigenissen Enschede

Van onze verslaggever

ENSCHEDÉ – Het Openbaar Ministerie ziet in de getuigenverklaring over de vuurwerkramp in Enschede 'aanknopingspunten om verdere informatie te vergaren'. Of het onderzoek naar de ramp ook wordt heropend, is nog onderwerp van nader beraad.

Een familielid van een van de directieuren van SE Fireworks heeft verklaard dat op de dag van de ramp, zaterdag 13 mei 2000, vijf medewerkers op het bedrijfsterrein zijn geweest. Vier van hen hebben dat

steeds ontkend. Mogelijk is bij het testen van vuurwerk een brand ontstaan die tot de verwoestende explosies heeft geleid.

Advocaat G.J. Knoops dient namens een aantal belanghebbenden bij de Hoge Raad een herzieningsverzoek in om het onderzoek naar de vuurwerkramp heropend te krijgen. Volgens Knoops biedt de getuigenverklaring daarvoor voldoende aanleiding.

Voormalig directeur R. Bakker dringt aan op onafhankelijk onderzoek. „Ik wil weten wie mij dit heeft

aangedaan”, zegt hij vandaag in *Trouw*.

Het alibi van de vijf medewerkers is eerder onderzocht, maar volgens de 'dissidente' rechercheurs Paalman en De Roy van Zuydewijn niet erg grondig. Zij werden ontslagen na kritiek op de werkwijze van het politieteam dat de vuurwerkramp onderzocht. Acht jaar geleden drongen zij al aan op beter onderzoek, maar vonden tot nu toe geen gehoor.

DE VERDIEPING 31 *Oplossing raadsel vuurwerkramp dichterbij*

Tien jaar na de vuurwerkramp in Enschede werpt een getuigenverklaring nieuw licht op de zaak. Wat spookten vijf betrokkenen bij het bedrijf die ochtend uit op het terrein van SE Fireworks?

Vuurwerkramp Enschede blijft na tien jaar vragen oproepen

George Mariet

Een onverwachte getuigenverklaring kan de aanzet zijn voor duidelijkheid over de oorzaak van de vuurwerkramp in Enschede. Maar naar de motieven blijft het gissen.

Op zaterdag 13 mei 2000 ging de vuurwerkopslag van SE Fireworks de lucht in, met als gevolg 23 doden, bijna duizend gewonden en verwoesting van de omliggende woonwijk. Brandstichting door een onbekende gold tot nu toe als de meest waarschijnlijke oorzaak. Een familielid heeft echter verklaard dat die zaterdag vijf medewerkers op het bedrijfsterrein zijn geweest: SE Fireworks-directeur Willie Pater, zijn vrouw Marion, de broers André en Marco de Jong en klusjesman Hennie Kloppenborg. Vier van de vijf hebben dat categorisch ontkend en weigeren nu elk commentaar op de getuigenverklaring.

Het familielid, een zus van Marion,

vindt dat 'de doofpot binnen mijn familie' open moet. Ze zegt dat ze tot nu toe op advies van de advocaat van Pater heeft gezwegen, maar 'ik kan niet meer leven met dit geheim'. De regionale omroep RTV Oost heeft de zaak aan het rollen gebracht. Advocaat G. Meijers overweegt om tegen de zus een aanklacht wegens smaad in te dienen. Volgens Meijers zijn de alibi's wel degelijk sluitend.

Voormalig rechercheur Jan Paalman noemt de verklaring van de zus 'consistent, betrouwbaar en uit eigen bevinding en waarneming'. De zus is donderdag gehoord door de politie Twente, die haar verklaring 'zeer serieus' neemt. „Het is nu voor het eerst dat iemand uit de directe omgeving van de directieuren met informatie komt.” Het Openbaar Ministerie in Almelo bekijkt of de verklaring voldoende substantieel is om het onderzoek naar de vuurwerkramp te heropenen.

Willie Pater vierde op vrijdagavond 12 mei 2000 - vervroegd - zijn

vijftigste verjaardag. Daar werd volgens de getuige besproken dat haar zus Marion de volgende dag naar SE Fireworks moest 'om papieren op te halen' en dat Willie Pater zou meegaan 'want die moest daar nog aan het werk'. De broers De Jong zouden zaterdagmiddag bij het bedrijf een tekstbord ('HENDK 70') ophalen dat

'Ik kan niet met dit geheim leven'

voor een jarige buurman was gemaakt.

De aanwezigheid van de vijf medewerkers op het terrein zou een aantal vragen beantwoorden. Getuigen hebben op 13 mei gezien dat om 14.45 uur op het terrein vuurpijlen werden afgestoken. In de werkbunker lagen afgekeurde vuurpijlen die Pater had gerepareerd. Mogelijk is

daarvan een aantal afgestoken om te kijken of ze nog bruikbaar waren voor de verjaardag van buurman Henk.

Rond 15.00 uur werd de eerste brand bij SE Fireworks waargenomen en de brandweer gewaarschuwd. Door de geopende deur van een bunker schoten vuurpijlen onder zeecontainers tegenover het bunkercomplex. De containers (met een houten bodem) vatten vlam en zetten een kettingreactie in gang die om 15.34 uur leidde tot de ontploffing van het centrale bunkercomplex.

Een man die voldoet aan het signalement van Pater vluchtte van het bedrijf weg terwijl hij iets riep over 'ontploffing in vuurwerk'. Paters vrouw Marion gaf een buurtbewoonster bij wie ze had getelefoneerd het advies om weg te gaan 'want er liggen nog meer mortieren en er komt nog veel en veel meer'.

Er doen verschillende theorieën de ronde over de werkelijke reden dat

op een vrije zaterdag bij SE Fireworks toch werd gewerkt. Pater en zijn vrouw zouden buiten medewerkers van mededirecteur Rudi Bakker een eigen handel in vuurwerk drijven, waarbij ook de eigenaar van het bedrijf, Smallembroek, betrokken zou zijn. Twee dagen voor de ramp waren bij het bedrijf dozen met vuurwerk afgeleverd die vervolgens werden 'verstoppt' in drie bunkers. Klusjesman Kloppenborg zou later hebben gezegd dat in twee of drie bunkers 'een soort bom' zou zitten.

Als het OM besluit om het onderzoek te heropenen, is het de vraag of eventuele strafbare feiten inmiddels niet zijn verjaard. Voor 'dood door schuld' geldt een verjaringstermijn van zes jaar. Is er sprake van dood door schuld als gevolg van roekeloos gedrag, dan verjaart het misdrijf pas na twaalf jaar. Directeur Pater heeft al een jaar gevangenisstraf gekregen (en inmiddels uitgezet) vanwege illegale vuurwerkhandel en het overtreden van milieuvoorschriften.

Enschede, 13 mei 2000.

FOTO ANP

Straatwerkzaamheden in de Enschedese wijk Roombeek, eergisteren.

FOTO HERMAN ENGBERS